

J.W. Rosłon

"Prorocy - sładzy słowa", Lech Stachowiak, Katowice 1980 : [recenzja]

Studia Theologica Varsaviensia 20/2, 320-322

1982

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

wszelchstronnie omówioną katolicką wykładnię przypowieści w jej treściowym kontekście biblijnym i z wyprowadzeniem wniosków aktualizujących w myśl wskazań Kościoła, by dążyć do egzegezy totalnej i egzystencjalnej, by egzegeza służyła teologii kerygmatycznej.

Podkreślić należy, że jest to dotąd pierwsze tak obszerne i naukowo a zarazem duszpastersko potraktowane wprowadzenie w tajemnice Królestwa Bożego głoszonego przez Chrystusa w przypowieściach. Język dzieła jasny, komunikatywny, piękny, zachęcający do korzystania z tego „klucza” do tajemnic Królestwa. Sądzę, że tego rodzaju właśnie winny być naukowo-praktyczne komentarze także do innych części Nowego Testamentu, a z kolei i do całej Biblii.

Po Zakończeniu podkreślającym jeszcze raz dobitnie, w nawiązaniu do Przedmowy o „kluczu”, że „Królestwo Boże poprzez szatę przypowieści ukazało się nam jako wartość dana i zarazem *z a d a n a*...” i że „Przyjąć je — to nie znaczy uznać tylko w teorii, lecz w pełni zaangażować się w tę jedyną sprawę, która wszystko przetrwa” (s. 164), następuje skorowidz omówionych przypowieści w alfabetycznym układzie pierwszych rzeczowników użytych w tytułach, następnie skorowidz biblijny miejsc słownie przytoczonych, zestawienie skrótów i bibliografia, w której celowo obok opracowań ściśle naukowych podano książki i artykuły katechetyczne i homiletyczne, mając na uwadze studentów teologii jak i duszpasterzy, do których skierowana jest książka. Bibliografia podzielona jest na cztery działy: komentarze do wszystkich przypowieści ewangelijnych, opracowania ogólne o gatunku literackim przypowieści, dzieła pośrednio traktujące o przypowieściach oraz opracowania szczegółowe jednej lub kilku przypowieści. Całość zamyka spis treści.

J.W. Rosłon

Ks. Lech Stachowiak, *Prorocy — studzy słowa*, Katowice 1980, Księg. Św. Jacka 8°, ss. 285 (*Attende lectio*ni, 5).

Autor obszernego komentarza do Księgi proroka Jeremiasza (*Pallottinum* 1967, w serii: *Pismo Święte Starego Testamentu* wydawanej przez KUL), *Ogólnej charakterystyki proroków (we Wstępie do Starego Testamentu*, Poznań 1973), *Teologii słowa prorockiego (w: Z zagadnień kultury chrześcijańskiej*, Lublin 1973) i innych publikacji na tematy związane z profetyzmem biblijnym, doktor nauk biblijnych, ks. prof. Lech Stachowiak, wychodząc naprzeciw zapotrzebowaniu u nas

na popularnonaukowe, służące zarówno pogłębieniu wiedzy religijnej, jak i celom duszpasterskim, dał polskim czytelnikom zwięzłą, podręczną a bogatą w treść pozycję obejmującą całokształt wiedzy o profetyzmie biblijnym.

Już sam tytuł sugeruje, że mowa o prorokach jest „nachylona” także na wartości kerygmaticzne a nie tylko zawiera dyskurs naukowy względnie historyczno-religijny. I słusznie, bowiem wkład proroków w rozwój myśli teologicznej coraz bardziej się w dzisiejszej biblistyce rozumie i uwydatnia, a przedtem, być może dla przeciwstawienia się osiągnięciom niekatolickiej egzegezy, nie byli oni należycie doceniani. Przede wszystkim autor ujmuje profetyzm na tle dziejów religii Starożytnego Wschodu: Egiptu, Mezopotamii, Mari, Kanaanu, nie pomijając postaci dość zagadkowej Balaama, by dać syntetyczny obraz profetyzmu w relacji do Biblii. Odnośnie Balaama M. Delcor na zeszłorocznym Kongresie starotestamentalistów w Wiedniu, w oparciu o aramejskie teksty z Deir Alla, poparł znowu pogląd, wspomniany przez autora, że Balaam urodził się w kraju Ammon, gdzie spełniał funkcje „widzącego” (ptr') na brzegu rzeki Jabbok a nie w Pitru w Mezopotamii. W rozdziale II przedstawione zostały początki profetyzmu w Biblii, omówione różne określenia proroków i ich ugrupowań, oraz dzieje od najdawniejszych czasów do rozdziału państwa. W rozdz. III — rozwój profetyzmu w okresie monarchii i wczesnego judaizmu. Jest tu mowa zarówno o prorokach nauczających słownie (Eliasz, Elizeusz i inni wspomniani w księgach historycznych), jak i piszących, aż do księgi Daniela. W rozdz. IV prorocy potraktowani są jako charyzmatycy — mężowie Ducha — omówiono charyzmat prorocki i zagadnienie fałszywych proroków działających obok prawdziwych, kryterium ich rozpoznawania. Z kolei autor przedstawia ich w rozdz. V jako mężów słowa — czyli przekazicieli Bożego objawienia w formie ksiąg pisanych pod natchnieniem, ich twórczość literacką. W rozdz. VI — ukazuje ich jako mężów czynu w działalności społeczno-politycznej i omawia ich czynności symboliczne, które sprawiają zwykle dużo trudności przy egzegezie pism prorockich. Myśli religijnej proroków poświęcił autor rozdz. VII. Tu włączył zagadnienia teologiczne, moralne, mesjańskie i eschatologiczne. Mając na uwadze wielki wpływ teologii prorockiej na redakcję Prawa i późniejsze Pisma, nie można nie doceniać tego zwięzłego a bogatego w treść rozdziału książki. Wreszcie ostatni rozdział (VIII) wskazuje na kontynuację idei proctwa w Nowym Testamencie, gdzie Jezus Chrystus jest prorokiem par excellence, ale charyzmat i funkcja prorocka trwa i kontynuuje się w wystąpieniach szeregu proroków.

W bibliografii polskie publikacje na temat proroków są uwzględnione do 1973 r. Pozycja nader pożyteczna w seminariach czy in-

nych ośrodkach teologicznych jak też dla prywatnych miłośników Pisma św., bowiem, chociaż z założenia jest to publikacja popularno-naukowa, element naukowy osiągnął wystarczająco wysokie stężenie, by nie przeszkadzać niefachowcom, natomiast służyć pomocą tym, co chcą stać się fachowcami lub podnieść swoje kwalifikacje teologiczne w dziedzinie nauk biblijnych.

J.W. Roślon

Zanim otworzysz Biblię. Praca zbiorowa pod redakcją ks. Michała Petera (Stary Testament) i ks. Mariana Wolniewicza (Nowy Testament), Poznań 1981, Księg. Św. Wojciecha 8°, ss. 231.

W słowie *Od Wydawcy* wystarczająco jasno wytłumaczono, co to jest za pozycja, dlaczego się ukazała i jakim celem ma służyć. Inicjatywie przyświecał cel praktyczny, jest to jednocześnie trochę prowizoryczne i kompromisowe rozwiązanie sprawy. A sama sprawa dotyczy zapotrzebowania na nowe wydanie tzw. *Biblii Poznańskiej*, wydanej przez Księg. Św. Wojciecha w trzech tomach w latach 1973—1975. Upłynęło więc już sporo czasu od tego wydarzenia. *Biblia Tysiąclecia* już stoi u progu czwartego wydania. „Aby jednak choć w części zaradzić potrzebom Odbiorców, podjęliśmy decyzję wydrukowania wstępów do poszczególnych Ksiąg świętych, wyjętych ze wspomnianego dzieła” — oczywiście taka odpowiedź na „liczne głosy zachęcające do wznowienia” Pisma Świętego Starego i Nowego Testamentu w przekładzie z języków oryginalnych, z obszernym komentarzem, nie może ich w pełni usatysfakcjonować, bo oprócz wstępów chodzi o sam tekst i ów komentarz. Natomiast to, co zostało wydane zaspokaja na razie jakoś potrzebę nowego podręcznego *Wprowadzenia do Pisma Świętego*, czyli tzw. *Introdukcji szczegółowej*, jaką były kiedyś *Prolegomena do Nowego Testamentu* ks. prof. E. Dąbrowskiego i *Wprowadzenie do Starego Testamentu* ks. prof. Cz. Jakubca. Jeśli chodzi o Nowy Testament, od 1979 r. mamy *Wprowadzenie do Ksiąg Nowego Testamentu* pióra O. Hugolina Langkammera. Spodziewane jest wznowienie trzypięciotomowego obszernego *Wstępu* opracowanego przez KUL, ale w wypadku omawianego tutaj dziełka i wspomnianych wyżej chodzi o poręczne, wygodne w użyciu wstępy nie przeciążone masą naukowego materiału, a przekazujące wszystko, co zgodnie ze stanem dzisiejszej wiedzy powinno się znać właśnie „zanim otworzysz Biblię”, by czytać jej natchnione orędzie